

Ricard Viñes, el Palau i la música catalana

CENTRE DE
DOCUMENTACIÓ
ORFEÓ CATALÀ

Ricard Viñes (Lleida, 1875-Barcelona, 1943) fou un dels pianistes més singulars del seu temps i dels intèrprets catalans més influents de la història de la música. Instal·lat a París des dels dotze anys, on va anar per estudiar amb el cèlebre Charles de Bériot, tot el seu recorregut artístic es va desplegar des de París estant, d'on ja gairebé mai més es va moure.

Dotat d'un talent musical fora mida, des de París va bastir una carrera concertística internacional enlluernadora, centrada a donar a conèixer la música de les noves generacions de compositors. Viñes fou responsable d'estrenes, de primeres audicions i de la difusió global de la nova música per a piano, des dels compositors de tombant de segle, com Ravel i Debussy, fins als de finals dels anys trenta.

No va tornar a Catalunya fins al 1908, quan ja era un referent internacional, i ho va fer per participar als concerts inaugurals del Palau de la Música Catalana. A partir de llavors, la seva presència a casa nostra començà a ser més habitual i Viñes fou clau en la difusió de la música de compositors catalans com ara Frederic Mompou o Manuel Blancafort gràcies a la seva situació privilegiada als cercles culturals parisencs.

Aquesta mostra vol posar l'accent en l'estreta relació que Viñes va mantenir amb el Palau, així com en els vincles que el van relacionar amb diverses generacions de compositors i intèrprets catalans.

El pianista enlluernador

Dotat d'un talent musical fora del comú, Viñes va desplegar tot el seu recorregut artístic de París estant, on va arribar amb dotze anys per prosseguir els seus estudis.

A París va entrar en contacte amb la nova generació de compositors.

La seva generositat i el seu compromís envers els joves músics el va convertir en l'interpret indispensable de la nova música per a piano del segle xx i en el protagonista d'infinat d'estrenes i primeres audicions.

Charles de Bériot i la seva classe de piano al Conservatori de París, 13 de juny de 1895.
Foto Eugene Pirou.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Asseguts al piano, Charles de Bériot i Joaquim Malats. Dempeus, d'esquerra a dreta: Maurice Ravel, C. Decreux, J. Lherie, E. Bernard, F. Lemaire, H. Schindelhelm, E. Chadeigne, Ricard Viñes, Cortes, A. Salomon i Motte Lacroix.

Ricard Viñes. Caricatura de Charles Léandre. París, 14 de juny de 1905.
Reproduïda a *Le Monde musical*, 28 de febrer de 1910.

Claude Debussy.
Images. 2e série. París: Durand et Fils, 1908
 Amb dedicatòria autògrafa del compositor
 a Ricard Viñes.
 La tercera de les peces de la col·lecció,
Poissons d'or, està dedicada a Ricard Viñes.
 Col·lecció particular

Georges d'Espagnat.

Réunion de musiciens chez les Godebski. 1910. Oli sobre tela.

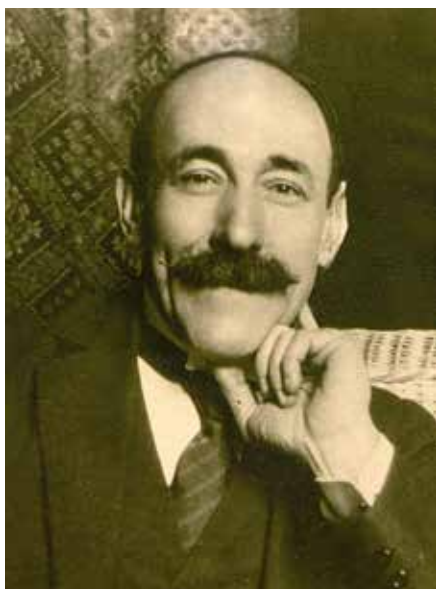
D'esquerra a dreta, Florent Schmitt, Déodat de Séverac, Michel-Dimitri Calvocoressi, Albert Roussel, Cipa Godebski (assegut) i el seu fill Jean, Ricard Viñes al piano i Maurice Ravel (recolzat al piano).

Bibliothèque Nationale de France – Musée de l'Opéra. Paris

Ricard Viñes demostrà ben aviat un talent musical precoç. El 1885 es traslladà a Barcelona per continuar els seus estudis de piano amb Joan Baptista Pujol. El 1887, després de guanyar el primer premi de piano de l'Escola de Música, marxà a París per prosseguir la seva formació.

L'obtenció del primer premi de piano del Conservatori de París l'any 1894 i el consegüent i reeixit concert de presentació el van convertir en un dels grans noms que calia tenir en compte al panorama pianístic francès i internacional.

Viñes començava així una carrera concertística prometedora. L'orientació del seu recorregut artístic, però, s'impregnà de nous matisos a partir de l'estrena, el 18 d'abril de 1898, de *Menuet antique* de Maurice Ravel. Viñes conegué Ravel pocs mesos després d'arribar a París, quan tots dos tenien tretze anys. Entre els dos adolescents va créixer una amistat íntima que els va portar a descobrir plegats la vida, l'art i el món. En prendre la decisió d'estrenar l'obra primerenca del seu amic, llavors un complet desconegut i fins a cert punt un *fracassat*, Viñes va inclinar la seva carrera envers una actitud ferma i constant de generositat i compromís amb els joves compositors i la nova música. A partir d'aquest moment, i durant tot el seu periple artístic, es dedicà a donar a conèixer incansablement els nous llenguatges del piano del segle xx amb innumbrables estrenes i primeres audicions, mentre es convertia en un personatge central de la vida cultural artística i social del París de l'època.

Ricard Viñes. Autor desconegut, cap al 1920-1930.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Man Ray. Ricard Viñes, Olga Khokhlova, Picasso i Manuel Ángeles Ortiz en un bal masqué a casa del comte Étienne de Beaumont París, 1924.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Un convidat de primera hora

L'any 1908, quan ja era un pianista central de l'escena internacional, Viñes va oferir el seu primer recital a Catalunya. Van ser els responsables de l'Orfeó Català, Lluís Millet i Francesc Pujol, els que ho van propiciar. L'ocasió va ser la inauguració del Palau de la Música Catalana.

Viñes va ser el protagonista del darrer concert del cicle de cinc amb els que es va posar en marxa el Palau i encara va oferir un altre recital pianístic uns dies després. Les dues primeres intervencions d'un piano al Palau van estar a càrrec seu.

El 9 de febrer de 1908 s'inaugurà el Palau de la Música Catalana, la nova seu de l'Orfeó Català, amb la interpretació d'*El cant de la Senyera* de Millet, a més d'algunes obres corals. Uns dies més tard, el 13 de febrer, s'inaugurà el nou orgue Walcker.

L'autèntica inauguració del Palau com a sala de concerts va tenir lloc unes setmanes més tard amb una sèrie de cinc concerts, entre el 26 de febrer i el 18 de març. Els quatre primers van suposar un bon tast de l'esperit que definia l'estètica i l'ideari de l'Orfeó: música coral, repertori simfònic, música per a orgue, alguna estrena –*Glossa* de Felip Pedrell, sobre un poema de Joan Mara-

Inauguració del Palau de la Música Catalana, 1908.

CEDOC

Ricard Viñes a Lleida, finals de març de 1908
Foto Manuel Herrera i Ges.

Arxiu Fotogràfic de l'Institut d'Estudis Ilerdencs

ORFEÓ CATALÀ

*** PALAU DE LA
MÚSICA CATALANA

Concerts Inaugurals

Quint y últim d'abonament

ORFEÓ CATALÀ

ORQUESTA

baix la direcció del

Mtre. En Antoni Nicolau

ab la cooperació del eminent pianista

En RICART VIÑES

NOTA

Queda prohibida l'entrada y la sortida de la sala
durant l'execució de les composicions

18 MARS DE 1908

a un quart de deu de la nit

Programa de mà. Sèrie de concerts inaugurals del Palau de la Música. 5è concert, 18 de març de 1908. Orfeó Català i orquestra, sota la direcció d'Antoni Nicolau. Ricard Viñes, piano.

CEDOC

Palau de la Música Catalana

RECITAL

RICART VIÑES

DISSABTE

21 MARS DE 1908

a un quart de deu de la nit

NOTA

Queda prohibida l'entrada y la sortida de la sala
durant l'execució de les composicions

Programa de mà. Concert al Palau de la Música Catalana, 21 de març de 1908.
"La moderna literatura pianística". Ricard Viñes, piano.

CEDOC

Paris - 28 Febre - 1908

Me distinguido amigo:

Acabo de recibir su grata del 26, y me apresuro a notificarle prestos de acuerdo con V. respecto a los ptejes que voy a tomar en su concierto del día 18 del próximo Marzo.

Esos es en la primera

dos Concerts du Conservatoire de Paris en el que he'llere V. un orclisis temático de dichos Concierto.

Olvídale decirle por el piano me tocó siempre, en público, es Erard.

Piano solo de Paris el día 15, por consiguiente es pero no ensayaremos antes del 17. Mis señas en Barcelona son Calle de Bailen al 2 p.º 4, en casa de Dr. Ricardo López, mi primo.

Quedo a V. atento Ricardo Viñes

parte les Variations Symphoniques de César Franck y el Concierto de Rimsky-Korsakow, y en la segunda parte:

- a. Romance (fa#) — Schumann
- b. Etude (la mineur) — Chopin
- c. Gavotte — Glück-Bráhm
- d. Scherzo — Borodine
- e. L'Île joyeuse — Claude Debussy

No me parece mal la idea que V. me propone de dar, ~~en~~ un programa de la "Société

es posible, un concierto de piano solo, y si nuestro siste ya he'lleramos de ello.

Por esto mismo correspon-
dria V. además del material de orquesta de las Variaciones y Concierto, alguna nos recortes de piezas solas, un programa de la "Société

Carta de Ricard Viñes a Lluís Millet amb la proposta de repertori pel concert del 18 de març de 1908. París, 28 de febrer de 1908.

CEDOC

gall-, la vindicació d'autors antics com Bach, o picades d'ullet a la modernitat que suposava la música de Wagner.

Per al cinquè i darrer concert es va convidar Ricard Viñes, llavors en un moment àlgid de la seva singladura artística. Viñes, que no havia tornat a trepitjar terra catalana –des que se n'anà a París, l'any 1887– fins al març del 1907, per acompanyar les despulles de la seva mare per ser enterrada a Lleida, va ser el primer concertista de renom

internacional a tocar al Palau, en un programa que combinava repertori solista amb orquestra i recital de piano.

Tres dies més tard d'aquell concert, el 21 d'abril, Viñes va ser el protagonista del primer recital pianístic que es va fer al Palau. Amb el títol eloqüent “La moderna literatura pianística”, es van poder escoltar en primera audició a Catalunya obres de Ravel, Debussy o Séverac, entre d'altres.

Targeta postal de Ricard Viñes a Francesc Pujol. París, 30 de juny de 1908.
Acusament de recepció de la col·lecció completa de la Revista Musical Catalana.

CEDOC

Fidelitat i compromís

A partir dels dos concerts de 1908, la seva presència al Palau començà a ser freqüent. Molts dels agents principals de la vida musical barcelonina, com l'Associació de Música Da Camera o la dels Amics de la Música, va comptar sempre amb la seva complicitat fidel.

Viñes sovintejà el Palau i mai desaprofità l'ocasió de donar a conèixer aquí les propostes musicals de darra hora del panorama internacional.

La presència de Viñes a la sèrie de concerts inaugurals del Palau i el concert sobrevingut dedicat a la literatura pianística més moderna eren tota una declaració d'intencions dels promotors, Lluís Millet i Francesc Pujol. Comptar amb Viñes era disposar del músic català d'abast internacional més compromès amb l'esperit modern amb què l'Orfeo volia amaran el Palau.

Aquesta actitud va impregnar les cada cop més freqüents visites de Viñes al Palau. A partir del 1908 la seva presència a Catalunya començà a sovintejar, amb visita obligada al Palau.

Programa de mà. Concert del Trio Francès (Jules Bucherit, violí; André Hekking, violoncel; i Ricard Viñes, piano) al Palau de la Música Catalana, Barcelona, 7 de febrer de 1916. Associació de Música Da Camera de Barcelona.

CEDOC

ASSOCIACIÓ DE MUSICA "DA CAMERA"
DE BARCELONA

CURS VI : 1918-19 CONCERT VUITÈ

RICARD VIÑES
PIANISTA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Dimarts, dia 22 d'Abril de 1919, a les deu del vespre

Programa de mà. Concert al Palau de la Música Catalana, 22 d'abril de 1919.
Associació de Música Da Camera de Barcelona.
Ricard Viñes, piano.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Ricard Viñes.
Autor desconegut, cap a 1920-1930.

CEDOC

De forma regular, Viñes oferia cada any un concert benèfic a la seva Lleida nadiua i aprofitava el deure autoimposat de visitar la tomba de la mare i la ciutat que el va veure néixer per combinar-ho amb altres concerts per Catalunya i Espanya.

També al Palau, com era habitual en la seva manera de fer, mai desaprofitava l'ocasió d'incorporar repertori nou als

programes, amb nombroses primeres audicions d'obres de compositors d'estètiques molt diferents. A més de Ravel, Debussy, Séverac o els russos, que ja havia inclòs als concerts del 1908, ben aviat va impulsar la presència regular d'altres autors, com Satie, Milhaud, Poulenc o els compositors espanyols i catalans que començaven a ser habituals als seus recitals.

Programa de mà. Concert al Palau de la Música Catalana, 19 de maig de 1925. Associació Amics de la Música. Ricard Viñes, piano.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Programa de mà. Concert de Ricard Viñes al Palau de la Música Catalana, Barcelona, 29 de maig de 1927.

Associació d'Amics de la Música

CEDOC

Catalans a París

Viñes arribà a un París efervescent d'activitat artística i cultural. El París del tombant de segle era el lloc on artistes de tota mena havien d'anar. Viñes, ben establert a la capital francesa, tingué un paper destacat dins la colònia catalana de la ciutat i actuà com a catalitzador i punt d'acollida

dels joves creadors catalans que es van deixar temptar per l'experiència parisenca. A més d'altres músics i intèrprets, pintors com Nonell, Canals, Sunyer o Picasso es van deixar ajudar pel pianista en els inicis del seu periple a la capital francesa.

Foto d'estudi de Ricard Viñes
París, 26 de juliol de 1900.
Foto J. Cañellas.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Des de la seva arribada a París, el 13 d'octubre de 1887, Viñes i la seva família freqüentaren la colònia espanyola i sud-americana establerta a la ciutat, amb presència també d'alguns catalans. La bona recepció i el suport d'aquesta comunitat foren cabdals per subsistir en un París on tot era nou i difícil, quan la situació econòmica de la família era força precària i en alguns moments realment crítica. L'esforç per integrar-se i crear xarxa fou crucial per poder mantenir-se a París. Primer, en l'àmbit privat —com quan sovint ell i el seu germà Pepe es presentaven a recepcions i balls de disfresses abillats amb barretina catalana. Després, en el si d'entitats com ara el Centre Català de París, fundat el 1902.

Un cop establert fermament a l'ecosistema artístic parisenc, Viñes esguarda l'arribada de músics —sobretot instrumentistes que volen prosseguir

SCHOLA CANTORUM
209, Rue Saint-Jacques, PARIS

SALLE DE CONCERT DE LA SCHOLA

Mardi 11 Décembre 1900, à 9 h.
Ouverture des portes à 8 h. 30

1er CONCERT DE MUSIQUE

ÉTRANGÈRE MODERNE
MUSIQUE CATALANE

AVEC INTERMÈDE

AVEC LE CONCERT DE

Mme PICHOT DE GAY, *Soprano solo*

M. RICARDO VIÑES, *Pianiste* — M. PUJAL, *Violoncelliste*

Artistes Catalans

et de M. MARCEL LABEY, *Accompagnateur*

PROGRAMME

PREMIÈRE PARTIE

1. Pièces pour piano:

- a) Dos Danzas CHANABOS
b) Sequedillas ALBENZ

M. RICARDO VIÑES.

2. Mélodies:

- a) Enterro MONIERA
b) Flor GAY
c) Montanya amunt ESQUERRA

Mme PICHOT DE GAY.

INTERMÈDE

1. Air de Otello HENDL

Mme PICHOT DE GAY.

2. Prélude choral et fugue CÉSAR FRANCK

M. RICARDO VIÑES.

3. Lied maritime VINCENT D'INDY

Mme PICHOT DE GAY.

4. Sonate en sol mineur pour Violoncelle et Piano HENDL

M. PUJAL.

DEUXIÈME PARTIE

1. Cinq Chansons populaires Catalanes choélées.

Mme PICHOT DE GAY.

2. Légende extraite du 2e acte des « Pyrénées » E. FURBER

Mme PICHOT DE GAY.

3. Lénore, poème symphonique pour Orchestre, réduit à 2 Pianos par G. Saint-Saëns H. DUPARC

M. RICARDO VIÑES et MARCEL LABEY.

Pianos ERARD et PLEYEL

La Série des Concerts Internationaux sera continuée au cours de l'hiver
par des auditions de Musique russe, scandinave, tchèque, italienne, espagnole, belge, etc.

AVIS

Les 13 et 22 Décembre: Audition de Chœurs d'Eglise et d'Œuvres de J. Seb. BACH.

Le 18 Décembre: Second Concert de Musique de Chambre, par le Quatuor PARENT.

A partir du 18 Janvier (tous les quinze jours)

Audition intégrale des Dix-sept Quatuors de BEETHOVEN par le Quatuor PARENT

Les 21 Décembre, 3 et 12 Janvier: Les Primitifs de la Sonate de Violon, par M. Joseph DEBROUX et Mme DELCOURT, au Clavecin

Les 7 et 21 Janvier, 4 et 18 Février, 4 et 18 Mars:

Histoire de la Sonate de Violoncelle, par M. F. DRESSER et M. DESESPRESSALLE.

Les 14 et 28 Janvier et 11 Février:

Les trois Phases de la Sonate de Piano (primitifs, classiques, romantiques), par Mme H. JOSSIC.

Programa de mà. Concert de música catalana a la Schola Cantorum.
París, 11 de desembre de 1900. Maria Pitxot de Gay, soprano. Joan Pujal,
violoncel. Ricard Viñes, piano. Marcel Labey, piano acompanyant.

Fons Ricard Viñes. Universitat de Lleida

BI-MENSUEL
PARIS — 3, Rue du 26-Juillet — PARIS

Ricardo VIÑES

Clavier Océano, Paris

Le Monde musical, 15 de novembre de 1900.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

21

els estudis allà– i d’altres artistes catalans –com els pintors Canals, Nonell o Sunyer– que vana París atrets per les meravelles de la *cit  lumiere*. Viñes es relacionava amb tots ells i els freqüentava regularment.

El desembre del 1900 fou convidat a participar en un *concert català* a la Schola Cantorum, en realitat un concert d’ nterprets catalans. Els anys a venir prendria part en molts altres concerts semblants en companyia d’ nterprets m s o menys establerts a París o de pas, com Maria Gay o Miquel Llobet. La seva aposta per un repertori cada cop més escorat cap a la música d’autors catalans va ser una tendència que aniria prenent fòrça amb el temps.

Ricard Viñes, cap a 1918.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

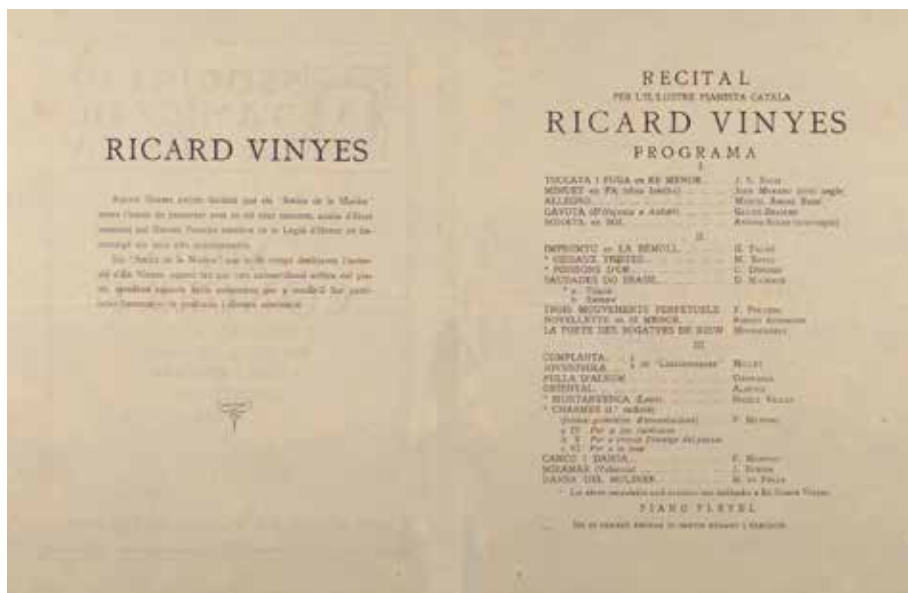
Foto d’Isidre Nonell dedicada a Ricard Viñes. Barcelona, 1904.

Col·lecció particular

Entre compositors, entre amics

Isaac Albéniz o Enric Granados foren dos dels compositors catalans actius a París en algun moment del seu recorregut amb els que Viñes es va relacionar. Tot i la diferència d'edat, amb tots dos va mantenir una ferma amistat i Viñes es va con-

vertir en un dels grans defensors de la seva obra per a piano. Més tard, ja a la dècada dels anys vint, l'amistat amb Frederic Mompou i Manuel Blancafort fou determinant per a la difusió de la seva música a França i arreu.

Programa de mà. Concert de Ricard Viñes al Palau de la Música Catalana, Barcelona, 19 de maig de 1925. Associació d'Amics de la Música. Primera audició de *Charmes* (IV. ... pour les guérisons; V. ... pour évoquer l'image du passé; VI. ...pour appeler la joie) i d'una *Cancó i dansa*, de Frederic Mompou.

CEDOC

Ricard Viñes i Enric Granados. París, 21 de gener de 1889.

Foto Balaguer.

Col·lecció particular

Foto dedicada a Ricard Viñes per Manuel Blancafort i la seva esposa, la violinista Helena París. A l'esquerra, Ricard Viñes. La Garriga, 11 de juny de 1928.

Foto Joan Baptista Blancafort.

Fons Ricard Viñes, Arxiu Municipal de Lleida

de francès i es divertien junts, un afecte que es va allargar fins a la sobtada mort del compositor. Naturalment, Viñes va ser un dels primers a integrar la música de Granados als seus recitals i contribuï decisivament a donar-la a conèixer als cercles privats i les sales de concert parisenques.

Molt més tard, ja a la dècada dels anys vint, el Viñes més militant a favor dels joves creadors es deixà seduir per les sonoritats d'una nova generació de compositors catalans amb els

quals va mantenir també una sincera amistat personal. Frederic Mompou i Manuel Blancafort, com també Agustí Grau, foren els principals beneficiaris del seu compromís. D'algunes obres d'aquests, Viñes n'oferí l'estrena absoluta, però més decisives foren les primeres audicions d'aquests autors a París i el fet d'integrar-los amb normalitat als seus programes de concert i difondre'ls arreu. Al seu torn, com a gest d'agraïment, tots ells li van dedicar alguna composició.

Disc de gramòfon enregistrat per Ricard Viñes a París per al segell Columbia el 4 de novembre de 1929.

Conté dues peces d'*El Parc d'Atraccions* de Manuel Blancafort: *L'orgue dels cavallets* i *Polka de l'equilibrista*. Columbia LFX 73 – WLX 1146.

Col·lecció particular

Reeixir a París

De tots els intèrprets catalans que van viatjar a París per completar els seus estudis o per donar-se a conèixer internacionalment, Viñes fou l'únic que afaïçonà tota la seva carrera des de capital francesa i s'establí allí de forma definitiva. En certa

manera Viñes era el referent musical català a París per a la major part dels intèrprets catalans que hi feren estades més o menys llargues. Amb molts d'ells va compartir escenari i a la major part els va ajudar a teixir la seva xarxa de relacions a París.

Altres músics catalans van anar arribant a la capital francesa durant la llarga estada de Viñes a la ciutat, sobretot pianistes delerosos de perfeccionar la tècnica i l'estil al gran centre musical que era el París de finals del segle XIX. M. Lluïsa Ponsa, Mercè Rigalt o Carme Matas foren companyes pianistes des dels primers anys. Una mica més tard arribarien Joaquim Malats o Enric Montoriol-Tarrés. Tots comparteixen els afanys per progressar en el territori aspre i difícil del competitiu món musical parisenc. Entre ells estableixen complicitats, comparteixen emocions i experiències musicals i, també, sorgeixen legítimes rivalitats. De tota la corrua de pianistes catalans que van intentar obrir-se camí a París, Viñes fou l'únic que va desenvolupar-hi una trajectòria artística sòlida i duradora.

A París va tractar tots els músics catalans més o menys establerts o de trànsit per la ciutat. Maria Gay, Miquel Llobet, Pau Casals, Blanca Selva, Joaquim Nin, Gaspar Cassadó, Emili Pu-

Foto d'estudi de la pianista Carme Matas de Ricart i del seu fill, el violoncel·lista Josep Ricart i Matas, dedicada a Ricard Viñes.

París-Barcelona, 25 de maig de 1913.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

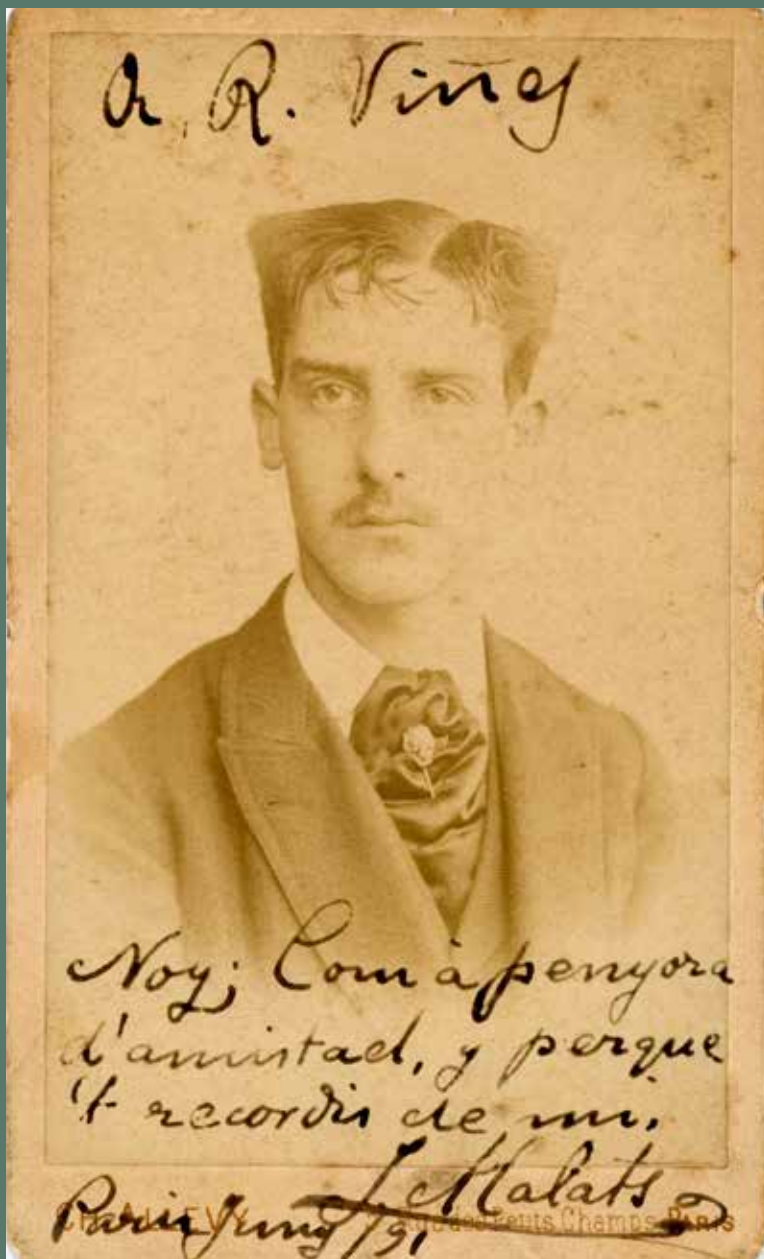

Foto d'estudi de Joaquim Malats dedicada a Ricard Viñes. París, juny de 1891.
Foto Charles Allevy.

Col·lecció particular

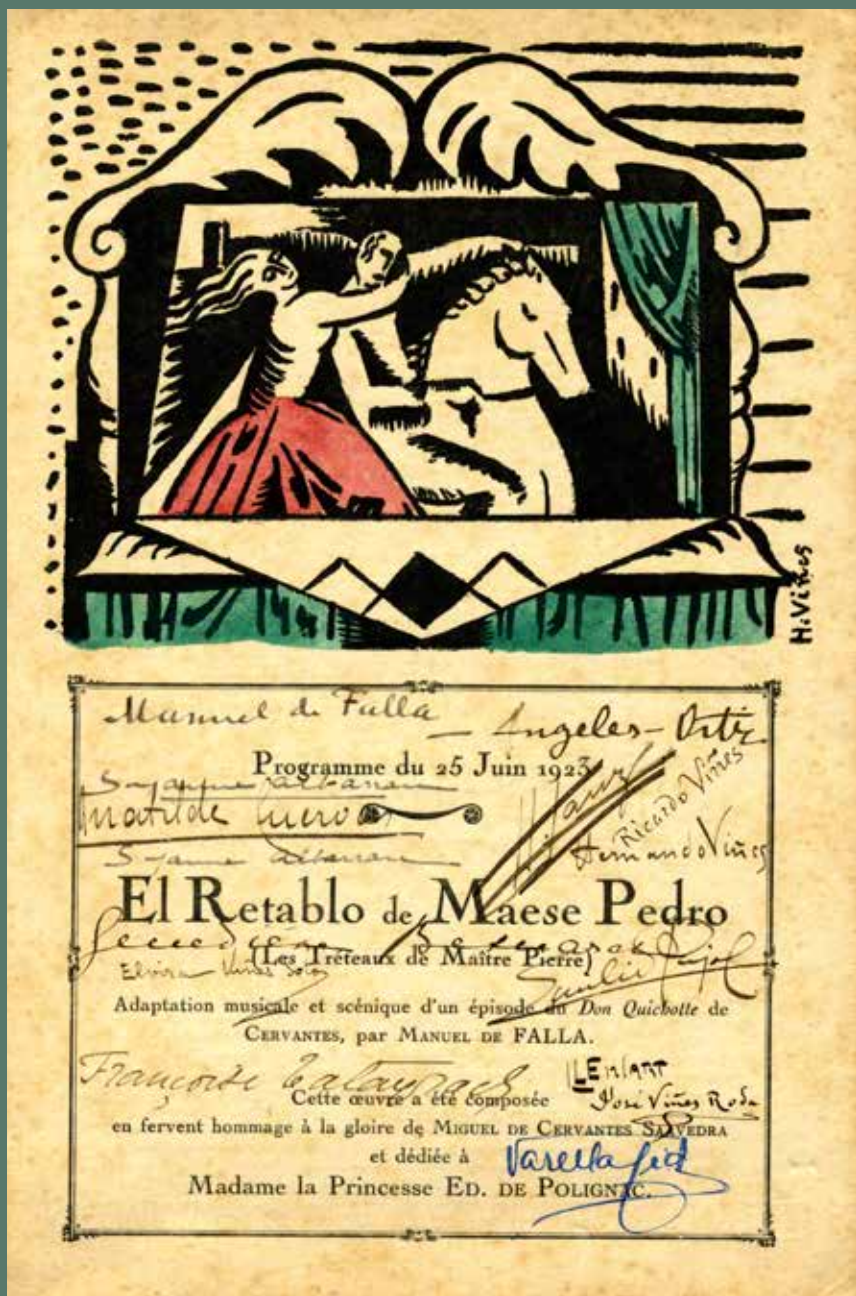
Ricard Viñes amb els membres del Quartet Renaixement (Eduard Toldrà, violí; Josep Recasens, violí; Lluís Sánchez, viola; Antoni Planàs, violoncel), la contralt Concepció Callao i el pianista acompanyant Sebastià Rafart, en ocasió dels dos concerts en què intervingueren amb motiu de la inauguració del Teatre Viñes. Lleida, 3 i 4 de maig de 1919.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Retrat de Ricard Viñes dedicat al guitarrista Miquel Llobet. París, 29 de juny de 1905.

Museu de la Música

Programa de l'estrena de *El retablo de Maese Pedro* de Manuel de Falla, a casa de la Princesa de Polignac, París, 25 de juny de 1923, amb la signatura autògrafa dels participants. Hernando Viñes, nebot de Ricard Viñes, s'encarregà del disseny del programa de mà.

Col·lecció particular

jol i tants d'altres formen part del seu cercle de relacions, s'ajuden, es visiten els uns als altres i coincideixen sovint en concerts. Amb alguns va establir un fort vincle d'amistat: va introduir Llobet al cercle dels Apaches o va implicar Pujol en l'estrena d'*El retablo de Maese Pedro* de Manuel de Falla a casa de la princesa de Polignac.

A París, durant les seves visites a Catalunya o en gires per Europa o Amèrica del Sud, va tenir ocasió de compartir escenari i fer música amb altres pianistes, com el mateix Granados o Blanca Selva, cantants com Maria Gay o Conxita Badia, violinistes com ara Francesc Costa o Eduard Toldrà i el seu Quartet Renaixement, o violoncel·listes com foren Josep Ricart i Matas o Gaspar Cassadó

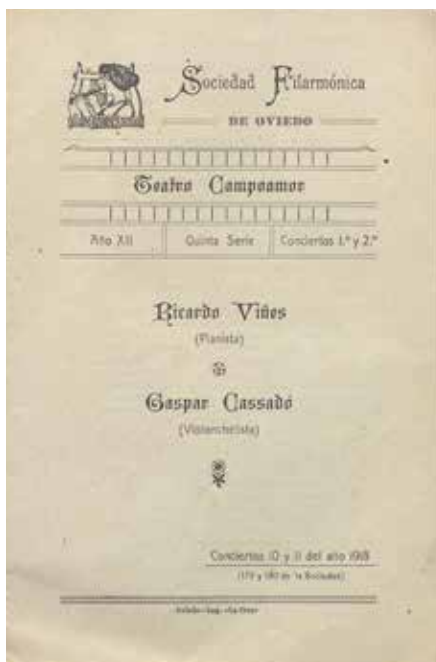

Foto dedicada a Ricard Viñes pel guitarrista Emili Pujol.

Sense lloc ni data.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Programa de mà. Concerts de Gaspar Cassadó (violoncel) i Ricard Viñes (piano) al Teatro Campoamor, Oviedo, 19 i 20 de novembre de 1918.

Sociedad Filarmónica de Oviedo.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Epíleg i memòria viva

Sense voler-ho, Viñes va passar els darrers anys de la seva vida a Barcelona. Després d'oferir un concert al Palau de la Música, la tardor de 1940, la conjuntura bèlica i l'ocupació alemanya de París van impedir la seva tornada a la capital francesa. Es va veure obligat a romandre a una Barcelona acabada de sortir de la Guerra Civil en la que no abundaven les oportunitats per a un concertista de piano ja gran. Algun concert esporàdic i algunes classes particulars, a més de l'ajuda puntual d'amics, el van ajudar a sortir del pas fins que, debilitat i aclaparat, va expirar el 29 d'abril de 1943.

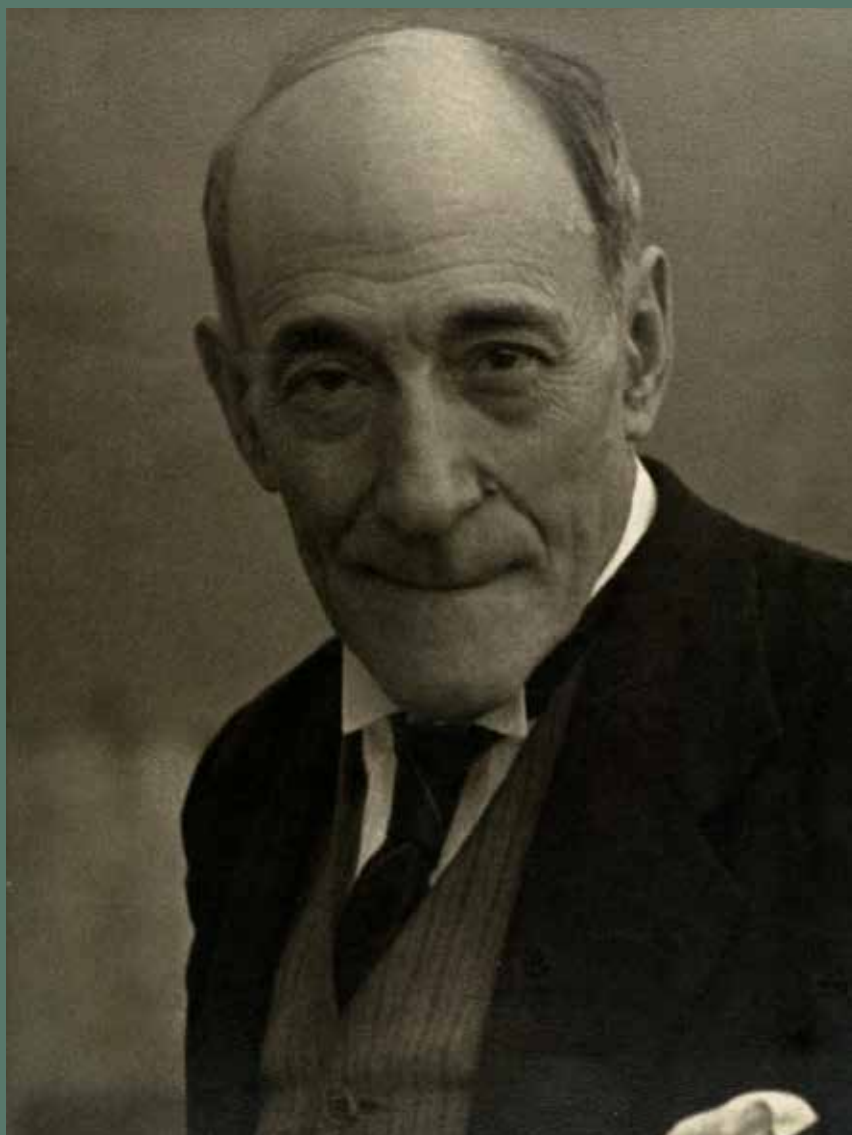
El 14 de juny de 1940 l'exèrcit alemany entrava a París. L'activitat musical a la França ocupada no es va aturar del tot i Viñes encara tingué ocasió d'oferir alguns concerts a París durant aquell estiu i tardor. El darrer tingué lloc el 12 de novembre a la Salle Chopin. L'endemà Viñes agafà el tren cap a Barcelona, on des de molt abans tenia contractat un concert al Palau de la Música per al dia 16 de novembre. Mai va poder tornar a París, al seu apartament, a la seva biblioteca, a la seva col·lecció d'art... Mai va poder tornar a veure-hi els seus familiars i amics, mai va tornar al món que havia anat afaïçonant a París durant més de cinquanta anys.

Ricard Viñes amb Maria Canals a la platja de la Barceloneta. Barcelona, cap a 1941-1942.

Fons Maria Canals, CEDOC

Problemes burocràtics i permisos que no van arribar mai el van retenir a Barcelona. En una Espanya que acabava de sortir de la Guerra Civil, on l'activitat musical tot just s'estava començant a recuperar amb moltes dificultats, un concertista de piano ja gran, sol i cansat hi tenia totes les de perdre.

Ricard Viñes. Barcelona, cap al 1940.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

**Ricard Viñes amb Manuel Blancafort i Maria Canals.
Barcelona, cap a 1941-1942.**

Fons Maria Canals, CEDOC

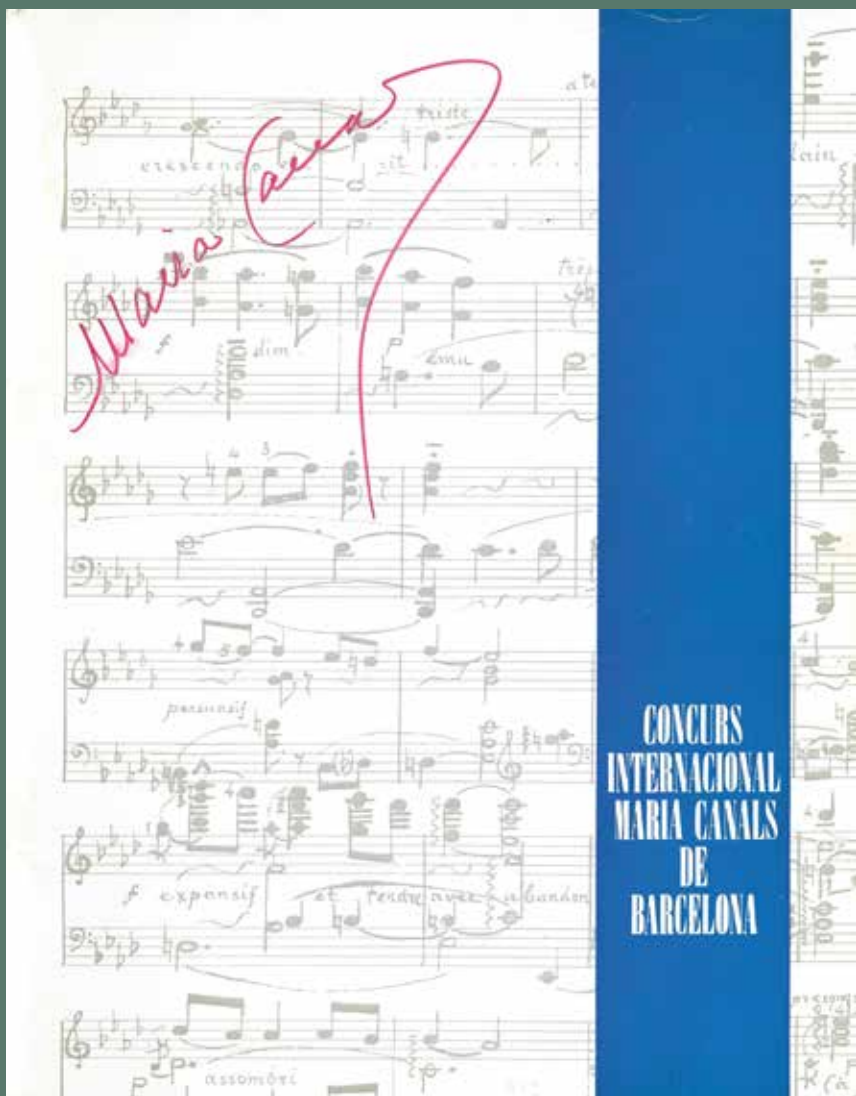

Programa de mà. Concert simfònic al Palau de la Música Catalana, Barcelona, 16 de novembre de 1940.

Ricard Viñes (piano); César Mendoza Lasalle (director).

Orquesta Filarmónica de Barcelona.

CEDOC

Programes del Concurs Internacional Maria Canals de Barcelona.
A partir de 1973 el programa general del concurs reproduïa a la portada la partitura
manuscrita, autògrafa de Ricard Viñes, de la seva peça per a piano *Crinoline ou*
La Valse au temps de la Montijo (Hommage à Léon-Paul Fargue).

Fons Maria Canals, CEDOC

Ricard Viñes.
Menuet spectral (À la mémoire de Maurice Ravel).
Partitura autògrafa. Barcelona, 1942.

Fons Maria Canals, CEDOC

Les promeses i l'esperança de tornar a París es van anar diluint i Viñes va malviure a Barcelona vora dos anys i mig, amb l'ajuda puntual d'alguns amics, concerts ocasionals promoguts pel nou règim franquista i alguna classe particular, com les que començà a impartir a la jove pianista Maria Canals al principi del 1941. No va ser suficient. A la fi, Viñes fou trobat moribund, desnodrit, a l'habitació de la pensió on s'allotjava al Portal de l'Àngel i va morir l'endemà, el 29 d'abril de 1943.

Ricard Viñes.
Barcelona, cap a 1942.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

Maria Canals fou la darrera i més devota deixeble de Viñes. La seva determinació a mantenir viu el record del seu mestre admirat es va traduir en múltiples iniciatives en forma de concerts, conferències, escrits i edicions. El Concurs Internacional de Piano que porta el seu nom i que el Palau de la Música acull cada any és també, en certa manera, una mena de tribut a l'empremta indeleble que el pianista lleidatà va deixar a casa nostra durant els darrers anys de la seva vida.

Ricard Viñes en concert al Palau de la Música, 19 de març de 1943. Aquest fou el darrer concert ofert per Ricard Viñes unes setmanes abans de morir, a Barcelona, el 29 d'abril de 1943.

Fons Ricard Viñes, Universitat de Lleida

CENTRE DE
DOCUMENTACIÓ
ORFEÓ CATALÀ